

Kapitel 1 – Livet i Sverige

LYSSNA

Bahar Pars – skådespelare

Uppgifter

- a roll
- b tio
- c stad
- d idrott
- e gymnasiet
- f satsa
- g teatrar
- h känd
- i utländska
- j regisserat
- k perspektiv
- l varken
- m förebild

Jerzy Sarnecki – professor i kriminologi

Uppgifter

- a uttala
- b professor
- c begår
- d förhindra
- e flykting
- f ord
- g parallellt
- h vetenskapliga
- i nazism
- j dyslexi
- k hjälpmedel
- l stavningskontrollen
- m passerat

Mouna Esmaelizadeh – läkare, hjärnforskare

Uppgifter

- a ramlade
- b medvetandet
- c mirakel
- d hjärnforskare
- e inse
- f livslängd
- g utrotas
- h sprida
- i Hjärnforskningen
- j etiken
- k händer
- l givna
- m optimist

Tony Irving – dansare och programledare

Uppgifter

- a landsbygden
- b olagligt
- c 17-åring
- d Äktenskapet
- e 30-årsåldern
- f VM
- g homosexuell
- h konkurs
- i missbruka
- j villkor
- k kombination
- l gemenskap
- m hobby

Mustafa Mohamed – löpare

Uppgifter

- a landsbygden
- b perioder
- c gifte om sig
- d någonsin
- e desto
- f uthållig
- g idrotten
- h delta
- i heltidssysselsättning
- j rekord
- k belöning
- l tacksam
- m utrymme

Suad Ali – statsvetare

Uppgifter

- a inbördeskrig
- b asyl
- c Östergötland
- d studievägledare
- e statsvetenskap
- f representant
- g krönikor
- h Migrationsverket
- i ge
- j styrka
- k driftig
- l brinner
- m uppmuntran

LÄSA

Bahar Pars – skådespelare

Frågor

- 1 c En man som heter Ove
- 2 b I Iran
- 3 a skånska
- 4 a Hon ville prata som sina klasskamrater
- 5 c att hon hade skådespelartalang
- 6 b på Teaterhögskolan i Stockholm
- 7 b regisserar
- 8 b Hon har fått många olika perspektiv
- 9 b en förebild för andra

Fler uppgifter

- 1 a Hon kom från Iran tillsammans med sin familj när hon var 10 år. De bodde först i Trelleborg i Skåne. Där gick hon i skolan och var duktig i idrott. Efter en tid flyttade hon med mamma och syskon till Stockholm där hon gick gymnasiet. Där fick hon intresse för att skådespela.
 - b för sin roll i en film som heter "En man som heter Ove"
 - c Hon är skådespelare, skriver manus och regisserar.
 - d Hon upptäckte att hon hade talang och det blev en dröm att bli skådespelare.
 - e Det har gett henne många olika perspektiv, vilket hon tycker är bra. Hon är varken iranier eller svensk utan något mitt emellan.

GRAMMATIK

Uppgifter

- 2 Bahar Pars är en skådespelare som bland annat har blivit uppmärksammad för sin roll i en film som heter "En man som heter Ove". Bahar Pars har rötter i Iran och kom till Sverige när hon var 10 år. Tillsammans med sina föräldrar och syskon bodde hon sin första tid i Sverige i Trelleborg i Skåne. Hon gillade Trelleborg, gick i skolan och började tala skånska. Efter en tid flyttade hennes mamma och alla barn till Stockholm. Så fort hon hade flyttat dit ändrade hon sitt sätt att tala för att låta mer som klasskamraterna i Stockholm. Hon var duktig i idrott, särskilt på att springa snabbt, men trivdes egentligen inte så bra i skolan. I gymnasiet fick hon intresse för att skådespela och upptäckte att hon hade talang för det. Att bli skådespelare blev en dröm hon ville satsa på!

Svar: I textexemplet finns tre verb i presens: är, heter, (två gånger) och har. Alla de fallen beror på att det som står där gäller fortfarande och inte handlar om något i förfluten tid. Ett av verben används i perfekt, nämligen *har blivit*. Det beror på att uppmärksamheten skedde före nutid men gäller även nu. Tre verb står i infinitiv, nämligen *tala* (två gånger), *låta* och *springa*. Första gången är det infinitiv efter hjälp verbet *började*, dvs. började *tala*, andra gången efter infinitivmärket *att*, dvs. *att tala* samma sak som vid *att låta* och *att springa*. *Blivit* och *flyttat* är supinumformer, och används i det ena fallet vid perfekt, *har blivit* och det andra pluskvamperfekt, *hade flyttat*.

- 3 Infinitiv, presens, preteritum och supinum av de understrukna verben i textexemplet i uppgift 1:

att komma, kommer, kom, kommit
att vara, är, var, varit
att bo, bor, bodde, bott
att gilla, gillar, gillade, gillat
att gå, går, gick, gått
att börja, börjar, började, börjat
att flytta, flyttar, flyttade, flyttat
att ha, har, hade, haft
att ändra, ändrar, ändrade, ändrat
att vara, är, var, varit
att trivas, trivs, trivdes, trivts
att få, får, fick, fått
att upptäcka, upptäcker, upptäckte, upptäckt
att ha, har, hade, haft
att bli, blir, blev, blivit
att vilja, vill, ville, velat

- 4 när hon var 10 år
 första tiden
 Efter en tid
 Så fort hon hade flyttat dit
 I gymnasiet

5 "Hon gillade Trelleborg, gick i skolan och började tala skånska. Efter en tid flyttade hennes mamma och barnen till Stockholm"
Det är underförstått att meningen fortsätter den mening som står före och som handlar om när Bahar kom till Sverige.

"Hon var duktig i idrott, särskilt på att springa snabbt, men trivdes egentligen inte så bra i skolan."

Det är underförstått att meningen handlar om det som hände efter att hon kommit till Stockholm vilket nämns i meningen före.

"Att bli skådespelare blev en dröm hon ville satsa på!"

Det är underförstått att meningen fortsätter där meningen före slutar, dvs. att drömmen kom när hon gick i gymnasiet och upptäckte att hon hade talang.

Stavningskontroll

Uppgifter

1 a abborre
b parallell
c cykel
d citron
e röka
f aldrig
g hjälpmedel

2 a en bok
b många sopor
c min pappa
d flera citroner
e en söt flicka
f många stora böcker
g den här lilla texten

3 Jag kommer från Iran.
Vi hade ett litet hus där.
Hur länge kan vi stanna i Sverige?
Min kompis Rosa har flyttat till Spanien nu.
Jag söker jobb.
Jag var på intervju i fredags.
Lycka till!

Kapitel 2 – Gör så här!

LYSSNA

Så frön

Uppgifter

- a kruka
- b färre
- c Spraya
- d Täck
- e gror
- f bildas
- g vattna
- h fyller
- i tillsätta
- j utomhus
- k frost
- l rabatter

Studera effektivt

Uppgifter

- a chansen
- b läxläsning
- c stressad
- d ägna
- e sätter
- f Stäng
- g repetera
- h skumma
- i under
- j fastnar
- k påverka

Baka matbröd

Uppgifter

- a skorpa
- b bunke
- c baktermometer
- d jästen
- e Smaksätt
- f jäser
- g knåda
- h Skär
- i bakplåtspapper
- j Grädda
- k galler

Så kan du minska ditt avfall

Uppgifter

- a hjälpas åt
- b matsvinnet
- c varor
- d uppmuntrar
- e second hand
- f skylt
- g återvinning
- h begagnat
- i engångsprodukter
- j rädd
- k stötar

Brygga te i kanna

Uppgifter

- a ur
- b vattenkokare
- c kräver
- d tål
- e inbyggd
- f beräknar
- g utrymme
- h håller
- i dra
- j insatsen
- k mildare

Så skyddar du dig mot solen

Uppgifter

- a strålning
- b skugga
- c vistas
- d Utsätt
- e täcker
- f långärmad
- g lager
- h sola
- i bad
- j når
- k reflekterar

LÄSA

Studera effektivt

Frågor till texten

- 1 b Genom goda studievvanor.
- 2 c För att veta hur mycket tid du ägnar åt studier.
- 3 a Du lär dig inte så mycket.
- 4 a att trivas
- 5 b Studierna blir effektivare.
- 6 a De kan störa dig.
- 7 a Genom att skumma den.
- 8 c Du kan läsa understrykningar och anteckningar.
- 9 c Du kan prata med kurskamrater om vad du har lärt dig.

Flera frågor

- 1 a Att du ska planera för studier 8 timmar per dag och räkna ihop läxläsning och lektioner så att du vet hur mycket tid det tar.

b Man lär sig bättre om man är utvilad och inte stressad så planera också för pauser och att göra annat än studera på din lediga tid.

c Det är bra om du hittar en plats som du trivs på och att du bara ägnar dig åt studier där. Då blir studierna effektivare.

d Repetera nya ord varje dag och skriv upp minst sju ord om dagen, läs dem högt och översätt dem. Läs och repetera alla ord regelbundet.

e Det du lär dig fastnar bättre och det blir roligare.

GRAMMATIK

Uppgifter

1 a

- Planera för 8 timmars studier varje dag i veckan om du studerar på heltid. Räkna ihop lektioner och läsläsning varje dag för att veta hur mycket tid du använder till studier.
- Om du är trött eller stressad är det svårare att lära sig. Se därför till att få tillräckligt med vila och ledig tid. Arbeta intensivt under veckan och vik minst en av de lediga dagarna till annat än studier.
- Hitta en plats där du trivs att studera. Ta som vana att alltid göra dina läxor på den platsen och ägna dig bara åt studier där.
- Bestäm en tid att börja med läxorna varje dag och sätt en sluttid. Då kommer du att använda tiden effektivare.
- Stäng av alla störande ljud och notiser för mobil och dator medan du studerar.
- Repetera alltid nya ord. Skriv upp minst sju ord i en orddagbok varje dag. Läs orden högt, översätt dem till ditt modersmål, hitta eventuella synonymer och sätt in orden i meningar. Läs sedan din ordlista efter en dag, efter en vecka och efter en månad och läs orden högt. Till slut kommer alla ord att bli självklara ord för dig.

2 Verbformer

att planera, planerar, planerade, planerat

att räkna, räknar, räknade, räknat

att se, ser, såg, sett

att arbeta, arbetar, arbetade, arbetat

att vika, viker, vek, vikit

att hitta, hittar, hittade, hittat

att ta, tar, tog, tagit

att ägna, ägnar, ägnade, ägnat

att bestämma, bestämmer, bestämde, bestämt

att sätta, sätter, satte, satt

att stänga, stänger, stängde, stängt

att repetera, repeterar, repeterade, repeterat

att skriva, skriver, skrev, skrivit

att läsa, läser, läste, läst

att översätta, översätter, översatte, översatt

att hitta, hittar, hittade, hittat

att sätta, sätter, satte, satt

att läsa, läser, läste, läst

att läsa, läser, läste, läst

3 Fler verb

- Planera för 8 timmars studier varje dag i veckan om du **studerar** på heltid. Räkna ihop lektioner och läsläsning varje dag för **att veta** hur mycket tid du **använder** till studier.
- Om du **är** trött eller stressad **är** det svårare **att lära** sig. Se därför till **att få** tillräckligt med vila och ledig tid. Arbeta intensivt under veckan och vik minst en av de lediga dagarna till annat än studier.
- Hitta en plats där du **trivs att studera**. Ta som vana **att** alltid **göra** dina läxor på den platsen och ägna dig bara åt studier där.
- Bestäm en tid **att börja** med läxorna varje dag och sätt en sluttid. Då **kommer** du **att använda** tiden effektivare.
- Stäng av alla störande ljud och notiser för mobil och dator medan du **studerar**.
- Repetera alltid nya ord. Skriv upp minst sju ord i en orddagbok varje dag. Läs orden högt, översätt dem till ditt modersmål, hitta eventuella synonymer och sätt in orden i meningar. Läs sedan din ordlista efter en dag, efter en vecka och efter en månad och läs orden högt. Till slut **kommer** alla ord **att bli** självklara ord för dig.

I åtta fall är det presens istället för imperativ, vilket beror på att det inte är uppmaningar utan mer en beskrivning eller ett villkor. Övriga verbformer är infinitiv som står efter infinitivmärket *att*.

4 a

- Värm först en tekanna genom att skölja ur den med varmt vatten.
- Koka därefter upp färskt vatten i en vattenkokare eller en kastrull.
- Låt vattnet svalna till lämplig temperatur. Olika typer av teer kräver olika temperatur. Svart te tål högre temperaturer än gröna och vita tesorter, men vattnet bör aldrig vara kokhett.
- Lägg sedan tebladen i ett tefilter eller en inbyggd insats i kannan. Beräkna en tesked för varje kopp och en extra sked för kannan. Om tebladen har mycket utrymme får teet mer smak.

4 b

- Man tar fram en bunke att baka i och en trögaffel att röra med.
- Man smular ner ett paket med 50 gram jäst i bunken.
- Man värmer 5 dl vatten till 37 grader Celsius. Man använder gärna baktermometer.
- Man rör ut jästen i lite av det ljumma vattnet tills den löst upp sig.
- Man håller sedan på resten av vattnet och tillsätt 2 teskedar salt. Om du vill kan du också smaksätta degen med brödkrydda, till exempel kummin, anis eller fänkål.
- Man mäter upp cirka 13 deciliter mjöl av valfri sort. Du kan exempelvis använda hälften grovt rågmjöl och hälften vetemjöl eller tre deciliter av det grova mjölet och resten vetemjöl. Vetemjöl gör att degen jäser bra och blir lättare att arbeta med. Om du vill ha vitt matbröd använder du enbart vetemjöl.
- Man börjar med att blanda i det grövsta mjölet i degvätskan. Man rör om.
- Man fortsätter blanda i resten av mjölet och arbetar degen kraftigt med en trögaffel.
- Man lägger en ren handduk över bunken och låter degen jäsa i 40 minuter.
- Man tar upp degen på ett mjölat bakkbord och knådar den så att den blir slät och fin.
- Man formar bullar, limpor eller ett enda stort bröd. Man skär skåror med en vass kniv i de större bröden.
- Man lägger brödet på en plåt med bakplåtspapper. Man värmer ugnen till 250 grader.
- Låt brödet jäsa på plåten i 30 minuter i rumstemperatur.
- Man sätter in plåten i nedre delen av ugnen. Man sänker temperaturen till 175 grader efter 10 minuter. Bullar behöver sammanlagt cirka 15 minuter för gräddningen, limpor cirka 30 minuter och större bröd 40 minuter. Man gräddar tills brödet fått fin färg.
- Man låter brödet svalna på galler innan man skär upp det.

B Partikelverb

- 1 räkna ihop, se till, stäng av, skriv upp
- 2 Exempel: räkna in, ner, upp, fram, ut, ihop; se in, ner, upp, fram, ut, till, hit; stäng in, ner, ut, ihop, till; skriv in, ner, fram, ut, ihop, till

C Reflexiva pronomen

- 1 a sig
b sig
c oss
d sig
e mig
f er
g sig
h dig
- 2 *Förslag på lösning*
Ex. a *De ville lägga sin dotter tidigt eftersom hon var trött efter resan.*
b Först behövde hon kamma och tvätta håret.
c Vi ursäktade misstaget men ingen ville tro att vi talade sanning.
d Man lär språk bäst om man repeterar ofta.
e Jag behövde klippa håret eftersom jag skulle bli fotograferad.
f Ni måste alla lära eleverna att använda de här verben på svenska.
g Han kunde inte vänja sonen vid de nya smakerna i det nya hemlandet.
h Vad kan du göra för att försvara barnen mot bedragare på nätet?

TÄNK PÅ

Skiljetecken

- 1 punkt, citattecken, kommatecken och utropstecken
- 2 –
- 3 a Vad vill du äta till middag?
 - b Imorgon ska jag äta en maträtt som jag kallar "Kolijox" till middag.
 - c När vi är klara med övningarna brukar vi alltid dricka kaffe tillsammans.
 - d Marina ska gå till affären och köpa mat. Därför har hon skrivit en lista på vad hon ska köpa.
 - e Marina ska köpa det här: fisk, morötter, ris, kaffe och tvål.
 - f Donald skulle köpa en VM-biljett, men alla biljetter hade tagit slut för länge sedan.
 - G Hur gammal är du? frågade Patrik.
 - h "Vi har slut på målarfärg", sa biträdet i affären.
– Vi har slut på målarfärg, sa biträdet i affären.

Stor och liten bokstav

- 2 a Ingrid Åkesson har flyttat till Jönköping men kommer hem till jul och påsk varje år.
 - b Sedan Joe kom till Sverige från Kalifornien har han saknat Stilla havet och att tala engelska varje dag.
 - c Jag har en indisk vän som just börjat läsa boken Utvandrarerna.
 - d I Åre brukar många turister åka skidor varje vinter. Förra året gick det bra för företaget Skidboden.
 - e Högsäsong för hotell Indigo i Malmö är augusti och december.
 - f Miriam har gift sig med en tysk och flyttat till Österrike. Där har hon ett kafé som heter Himalaya.
 - g Kan vi ses till exempel måndagen den 30 mars?
- 3 För Suad Ali är det viktigt att ha drömmar och att inte ge upp. Varifrån får hon sin styrka? Jo, den har hon fått från sina föräldrar och syskon. Hon är både driftig och full av ambition. Hon vill vara en förebild, hjälpa människor, arbeta internationellt och göra nytta. I sin dagbok skriver hon om drömmarna. Eftersom hon fått mycket uppmuntran har hon kunnat göra verklighet av sina drömmar. Hon menar att ingen kan göra allt, men att alla kan göra något. "Ingenting är omöjligt", säger hon.

Kapitel 3 – I naturen

LYSSNA

Älgen – skogens konung

Uppgifter

- a lockades
- b bevakade
- c horn
- d älgkor
- e föda
- f förflytta
- g skrämda
- h kalvarna
- i delikatess
- j korsar
- k vägskyltar
- l skymningen

Moln

Uppgifter

- a hotfulla
- b meteorolog
- c bildas
- d Formen
- e befinner
- f molntäcke
- g klimatet
- h förutse
- i täckas
- j knappast
- k mulna
- l fjällen

Tussilago

Uppgifter

- a lyser
- b märkvärdiga
- c vårtecken
- d ogräs
- e Stjälken
- f lockar
- g vissnat
- h hosta
- i liknar
- j verka
- k hälsan
- l upp

Bakterier

Uppgifter

- a mikroskop
- b tarmen
- c nödvändiga
- d håller
- e konsistens
- f känsliga
- g orsakade
- h kräkningar
- i infektioner
- j motståndskraft
- k resistent
- l respekt

Östersjön

Uppgifter

- a omges
- b grunt
- c förbinds
- d bräckt
- e arter
- f blåmusslan
- g strömning
- h unikt
- i utmaningarna
- j fiske
- k samarbete
- l forskning

Granit

Uppgifter

- a berggrunden
- b Granit
- c egenskaper
- d tål
- e gatsten
- f pyramiderna
- g variera
- h bryta
- i skada
- j motståndskraft
- k bullrig
- l skydda

LÄSA

Moln

Frågor till texten

- 1 b Molnen rör sig fridfullt och stilla.
- 2 c för att förutse kommande väder
- 3 a De bildas när fuktig luft stiger uppåt och kyls av.
- 4 a De rör sig i vindens hastighet.
- 5 b I skugga blir moln gråblå.
- 6 a Det beror på årstid och plats.
- 7 b Alla slags moln finns inte överallt.
- 8 c Fjällen har mest mulet väder.
- 9 c Regnmoln förekommer nästan inte alls.

Fler frågor

- 1 a Meteorologer studerar och observerar atmosfären för att kunna förutsäga vilket väder det ska bli.

B Moln bildas när fuktig luft stiger uppåt och kyls av och blir till små vattendroppar eller iskristaller.

c Molnens form beror på hur vinden rör sig, på temperatur och fuktighet. Molnens färg beror på om de befinner sig i skugga eller sol.

d Molntäcket har stor betydelse för klimatet eftersom det som täcker ett stort område hindrar värmen att stiga uppåt och gör att det blir varmare på jorden.

e Mulet väder är vanligast i fjällen i väster och minst vanligt längs kusterna och vid de stora sjöarna i Sverige.

GRAMMATIK

Uppgifter

1 Adjektiv

Berggrunden i Sverige utgörs till största delen av s.k. urberg som är äldre än 542 miljoner år. I Sverige är det bara en mycket liten del av berggrunden som man kan se med blotta ögat eftersom den största delen (ca 97 %) är täckt av vatten eller jord.

Det svenska urberget består främst av granit och gnejs. Granit är en av de allra vanligaste bergarterna på jorden. Den har fått ett rykte att vara en sten med bra egenskaper. Den är mycket hård och utan sprickor. Den tål tryck och stötar ovanligt bra och står emot surt regn bättre än annan sten. Granit används därför ofta som gatsten och byggnadssten och till murar och monument. En av de mest välbevarade pyramiderna vid Giza i Egypten är till exempel delvis byggd av granit. Granitens färg kan variera. Färgskillnaderna beror på vilka olika mineraler den består av. Den kan vara allt från grå till svart men också röd. Röd svensk granit har exempelvis använts till Riksdagshuset och Kungliga Operan i Stockholm. I landskapet Bohuslän på västkusten finns mycket granit och Bohusgraniten är Bohusläns landskapssten.

Det finns bra förutsättningar för att bryta granit och andra stenarter som gnejs, kalksten och sandsten i Sverige. Det görs i stenbrott. Stenen är bra och behövs till byggen men stenbrott kan också göra stor skada i naturen. Ett stenbrott förändrar landskapet på ett avgörande sätt och vatten och djurliv kan påverkas. Miljön runt ett stenbrott blir också bullrig, skakig och dammig. För att skydda naturen regleras därför brytningen av lagar. Miljöorganisationer bevakar också för att hindra att sten bryts på ett sätt som skadar naturen.

- 2 a en **gul** tussilago
- b ett **brett** blad
- c många **gula** blommor
- d den **korta** stjälken
- e det **platta** bladet
- f många **breda** gator
- g ett **giftigt** ämne
- h en **kort** läxa
- i den **giftiga** svampen
- j ett **kort** svar

3 Leta adjektiv

mäktig, fjärran hög, stolt, skimrande, vit, lugn, lugn, sval, majestätisk, strålande, skymmande, klar, ren, storstilad, stilla, högtidsstolt, vredgad, gyllene

- 5 a Sveriges **långa** kust
b Hans **stora** kärlek
c Östersjöns **bräckta** vatten
d Granitens **goda** rykte som byggmaterial
e Min **viktiga** fråga
f Vår **svåra** utmaning
g Solens **varma** strålar
h Deras **nya** lärobok
i läkemedlets **höga** pris
- 6 b bra–bättre–bäst
dålig–sämre–sämst
gammal–äldre–äldst
liten–mindre–minst

Kapitel 4 – Det måste bli en ändring!

LYSSNA

Se till att alla barn lär sig simma!

Uppgifter

- a drunknar
- b tillräckligt
- c regelbundet
- d ansvar
- e åsikt
- f räddar
- g simkunnig
- h rygg
- i motiverade
- j regelbundet
- k obligatoriskt
- l bristande

Gå aldrig ut i mörker utan reflexer!

Uppgifter

- a ytterkläder
- b bilförare
- c håll
- d avstånd
- e bromssträckan
- f råka ut
- g struntar
- h reflekteras
- i repiga
- j lågt
- k inträffar
- l odödlig

Låt alla få en kolonilott!

Uppgifter

- a odla
- b hinner
- c odling
- d motion
- e gemenskapen
- f småprata
- g lämpliga
- h varifrån
- i skördar
- j delar
- k gödsla
- l bostadsområden

Sluta skräpa ner!

Uppgifter

- a förpackningar
- b marken
- c skylla
- d populära
- e räkna
- f orkat
- g skräpig
- h lockar
- i bortskämda
- j personal
- k var
- l ner

Gör skolan mindre teoretisk!

Uppgifter

- a variation
- b teoretiskt
- c Få
- d gäller
- e uppskatta
- f fastnar
- g mellanrum
- h mäta
- i moment
- j använda
- k ens
- l grunden

Stoppa planerna på stembrott!

Uppgifter

- a landskap
- b plocka
- c utvinna/bryta
- d omedelbart
- e tomt
- f buller
- g knappt
- h damma
- i importera
- j risk
- k ens
- l kräver

LÄSA

Sluta skräpa ner!

Frågor till texten

- 1 c de blir fulla av skräp
- 2 b att folk skräpar ner i parken
- 3 b att det inte finns papperskorgar
- 4 a ta med sig allt skräp hem igen
- 5 a de kan locka till sig råttor och skräp ser fult ut
- 6 c de är bortskämda
- 7 c genom att plocka skräp efter andra
- 8 a det kostar för mycket
- 9 b att kommunens pengar kan användas till andra viktiga saker

Fler frågor

- 1 a Monica Courtins budskap är att det är skräpigt i parkerna efter en sommarhelg och att folk måste sluta skräpa ner.

b Hennes allra viktigaste argument är att det ser fult ut.

c Fler argument som hon framför är att det inte är bra för djur och natur. Djur kan skadas och matrester lockar till sig råttor.

d Orsaken till att alla inte plockar upp efter sig är att de är bortskämda, tror Monica Courtin. Hon tror att de skyller på att det inte finns tillräckligt med papperskorgar och att de tror att personal plockar upp.

e Hur bemöter invändningarna med att det blir för dyrt med personal, att det finns tillräckligt med papperskorgar och att man orkar ta med skräpet om man orkat ta dit det.

GRAMMATIK

1 Huvudsatser

- a Vi har önskat små odlingslotter i anslutning till lägenheterna flera gånger
- b Trädgårdsodling passar alla åldrar och ger både frisk luft och motion.
- c Man kan ge varandra fina grönsaker
- d Fröer kostar inte så mycket.
- e Många delar med sig av sina växter gratis.
- f Bärbuskar och jordgubbsplantor kan ge fina skördar år efter år.
- g Det blir en del hårt arbete med att plantera, vattna, rensa och skörda.
- h Det är väl värt allt arbete.

2 Bisatser

- a innan
- b om
- c eftersom
- d hur
- e när

3 Ändra ordning

- a Innan vi får svar hinner odlingssäsongen ta slut.
- b Om fler kunde odla sina egna grönsaker skulle vi vara glada.
- c Eftersom barnen får lära sig odla var föräldrarna glada.
- d Hur grönsakerna har odlats vill folk veta.
- e När det finns grönsaker och bär i affärerna blir många glada.

4 Stryk under bisatser

Jag bor i ett lugnt och fint område i ett vackert landskap. Här finns sjöar, skogsgläntor, små bäckar och kullar dit människor gärna kommer för att vandra och plocka bär och svamp. Det är en riktig idyll, eller var det fram till för några veckor sedan. Då hörde jag för första gången att ett företag vill utvinna granit ur berget. Sten ska alltså brytas i närheten av den här idyllen men jag tycker att planerna omedelbart ska stoppas.

Företaget planerar för ett stenbrott bara 150 meter från min tomt! Det är något jag och mina grannar är starkt emot. Det skulle vara helt förfärligt för oss om stenbrottet blir verklighet. Det blir buller och oväsen från tidig morgon till sen kväll när företaget börjar borra i berget. Ljudet kommer att göra att vi knappt kan vara utomhus. Vattnet kan också förorenas. Det kommer även att damma och bli betydligt mycket mer trafik på vägarna.

Företaget säger att det är bättre att utvinna den fina svenska graniten i vårt berg än att importera sten från utlandet. Det ger arbete åt oss som bor här. Det kan jag hålla med om, men det får bara inte ske så nära bostäder här. Den vackra naturen är hotad på flera sätt och det finns också risk för att kulturmiljön blir förändrad om detta blir verklighet. Här har människor levt och arbetat i många hundra år och nu ska alltså allt förstöras. Se till att detta stoppas så fort som möjligt. Jag och mina grannar är starkt oroade och kan inte förstå att någon ens vågar tänka tanken att dra igång det här. Våra hus kommer att bli obrukbara. Vår lugna och fridfulla oas försvinner. Vårt vatten kommer inte att kunna drickas. Värdet på våra hus kommer att sjunka. Vem vill flytta till ett stenbrott?

Innan man fattar beslut om att påbörja stenbrytning måste man leta andra platser att bryta sten på. Hela Sverige är ju fullt av granit och allt ligger inte nära bebyggelse. Länsstyrelsen måste kunna neka tillstånd till stenbrytning med ett tydligt underlag. Vi kräver att man gör en ordentlig utredning innan man går vidare. Kort sagt – stoppa planerna nu!

Eddy Williams, kock

5 Satsadverbial

a Förslag på satsadverb. Satsadverbet står efter finita verbet i huvudsatserna oavsett val av satsadverb

- a Vi har *naturligtvis* önskat små odlingslotter i anslutning till lägenheterna flera gånger
- b Trädgårdsodling passar *förmodligen* alla åldrar och ger *naturligtvis* både frisk luft och motion.
- c Man kan *kanske* ge varandra fina grönsaker.
- d Fröer kostar *naturligtvis* inte så mycket.
- e Många delar *aldrig* med sig av sina växter gratis.
- f Bärbuskar och jordgubbsplantor kan *kanske* ge fina skördar år efter år.
- g Det blir *inte* en del hårt arbete med att plantera, vattna, rensa och skörda.
- h Det är *sällan* väl värt allt arbete.

b Förslag på satsadverb. Satsadverbet står före finita verbet i bisatserna oavsett vilket satsadverb som används.

- a Odlingssäsongen ta slut innan vi *kanske* får svar.
- b Vi skulle vara glada om fler *inte* kunde odla sina egna grönsaker.
- c Föräldrarna var glada eftersom barnen *naturligtvis* får lära sig odla.
- d Folk vill veta hur grönsakerna *förmodligen* har odlats.
- e Många blir glada när det *kanske* finns grönsaker och bär i affärerna.

B Sambandsord

- 1 Varför är det så svårt att få tillgång till en bit mark att odla på? I mitt bostadsområde finns det gott om ytor som inte används till något särskilt, men som i stället skulle vara utmärkta för att odla grönsaker, bär och blommor. Därför har vi som bor i området flera gånger önskat små odlingslotter i anslutning till lägenheterna men det dröjer så länge. Odlingssäsongen hinner ju ta slut innan vi får svar!

Tänk vad fint det vore om fler kunde odla sina egna grönsaker och om även barn kunde få lära sig mer om hur man sköter en odling. Trädgårdsodling passar alla åldrar och ger både motion och frisk luft! Kolonilotter i bostadsområdet skulle dessutom öka gemenskapen och fler skulle lära känna sina grannar. Genom att småprata om sina odlingar får man också större förståelse för varandra. Man kan även tipsa varandra om lämpliga grönsaker att odla och hjälpas åt.

Det finns inget godare än grönsaker som du odlat själv. Först och främst är det en härlig känsla att veta varifrån maten kommer och hur ens grönsaker har odlats. En annan sak som är bra med att odla egna grönsaker är att du kan spara pengar. Plantor kan man få billigt och fröer kostar oftast inte heller så mycket men kan ge rikliga skördar om man sköter om plantorna väl. Många delar dessutom med sig av sina växter alldeles gratis. Till exempel bärbuskar och jordgubbsplantor kan ge fina skördar år efter år. Visst är det bra att det finns bär och grönsaker att köpa i affärerna, men ingenting går upp mot det du har odlat själv. Slutligen vill jag säga att det självklart blir en del hårt arbete med att luckra jord, så, plantera, vattna, gödsla, rensa, skörda och plocka, men att det är väl värt allt arbete. Fram för fler kolonilotter i bostadsområden!